

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 390/2024-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a sudcov Ladislava Duditřa a Rastislava Kařřáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátkou, Štúrova 20, Kořice, proti postupu Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/2/2019 takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Humenné v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/2/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Humenné **prikazuje** v konaní sp. zn. 9C/2/2019 konať bez zbytočných prietřahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostřučinenie **2 000 eur**, ktoré je Okresný súd Humenné **povinný** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Humenné je **povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **1 285,13 eur** a zaplatiť ich jeho právnenmu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 13. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietřahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Humenné (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9C/2/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie okresného súdu“). Súčasne žiada prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a navrhuje, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 4 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v napadnutom konaní vystupuje v procesnom postavení žalobcu, ktorý sa žalobou podanou 11. januára 2019 domáha voči žalovanému zaplata 20 000 eur z titulu dlhu z pôžičky. Po zabezpečení písomnej časti sporového konania súd nariadil termín pojednávania na 26. september 2019; pojednávanie bolo na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa odročené na 23. október 2019 a následne, totožne na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa, na 21. november 2019. Na uskutočnenom pojednávaní sporové strany predniesli svoje návrhy na vykonanie dokazovania, okresný súd vec predbežne právne posúdil a určil, ktoré skutkové tvrdenia považoval za sporné a ktoré za nesporné. Pojednávanie bolo odročené na 30. január 2020, keď sa uskutočnil výsluch žalobcu a dvoch svedkov. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 30. marec 2020, avšak z dôvodu prijatých preventívnych opatrení súvisiacich so šírením COVID-19 bolo odročené na neurčito.

3. Podaním z 13. februára 2020 žalovaný navrhol vykonanie znaleckého dokazovania na účel zistenia pravosti písma. Uznesením sp. zn. 9C/2/2019 z 19. augusta 2020 okresný súd uložil žalovanému povinnosť zložiť preddavok na znalecké dokazovanie. Proti nemu žalovaný podal 11. septembra 2020 odvolanie a požiadal o oslobodenie od platenia súdneho poplatku. O žiadosti o oslobodenie od platenia súdneho poplatku rozhodol okresný súd uznesením z 1. júna 2021.

4. Uznesením sp. zn. 9C/2/2019 z 19. januára 2022 súd nariadil znalecké dokazovanie vo veci, pričom znalkyni uložil, aby vypracovala znalecký posudok v lehote 60 dní od prevzatia spisového materiálu. Znalecký posudok bol predložený súdu 27. júla 2022. Uznesením sp. zn. 9C/2/2019 z 11. augusta 2022 súd rozhodol o odmene prislúchajúcej znalkyni za vypracovanie znaleckého posudku. Z dôvodu chýb v počítaní okresný súd opravil pôvodné uznesenie uznesením sp. zn. 9C/2/2019 z 12. októbra 2022.

5. Pôvodne nariadené pojednávanie na 14. marec 2023 bolo z dôvodu práceneschopnosti právneho zástupcu sťažovateľa odročené na 25. apríl 2023, následne z dôvodu dovolenky právneho zástupcu sťažovateľa bolo odročené na 3. máj 2023 a napokon bolo z dôvodu práceneschopnosti právnej zástupkyne žalovaného zrušené. Nový termín pojednávania bol nariadený na 31. máj 2023.

6. Sťažovateľ podal 6. júna 2023 návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, o ktorom rozhodol súd uznesením zo 14. júna 2023 tak, že návrh zamietol. Proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia sťažovateľ podal 21. júna 2023 odvolanie, ku ktorému sa vyjadril žalovaný podaním z 20. júla 2023. Odvolacia replika sťažovateľa bola datovaná k 14. augustu 2023. Na základe výzvy okresného súdu zo 6. novembra 2023 žalovaný podal odvolaciu dupliku z 11. decembra 2023. K odvolacej duplike žalovaného sa sťažovateľ vyjadril podaním z 21. decembra 2023, ku ktorému sa vyjadril žalovaný podaním z 15. januára 2024. Okresný súd predložil spis na rozhodnutie Krajskému súdu v Prešove 3. januára 2024, ktorý uznesením sp. zn. 12Co/1/2024 zo 16. januára 2024 uznesenie okresného súdu potvrdil.

7. Na základe žiadosti právneho zástupcu žalovaného o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie pojednávanií bolo pojednávanie nariadené na 13. marec 2024 odročené na 26. apríl 2024, pričom aj k odročeniu tohto pojednávania došlo vzhľadom na žiadosť právneho zástupcu žalovaného, tentokrát z dôvodu práceneschopnosti. Pojednávanie bolo odročené na 21. máj 2024. Na žiadosť právneho zástupcu žalovaného, tvrdiaceho kolíziu pojednávanií, bol aj tento termín pojednávania zrušený a nariadený bol nový termín pojednávania na 18. jún 2024.

8. Ústavnému súdu bolo 8. júla 2024 doručené doplnenie ústavnej sťažnosti, ktorým sťažovateľ upovedomil ústavný súd o vyhlásení rozsudku na pojednávanií 18. júna 2024, ktorým okresný súd žalobe žalobcu vyhovel a priznal mu nárok na náhradu trov konania v rozsahu 50 %.

II. Argumentácia sťažovateľa

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu jeho v bode 1 označených práv. Sťažovateľ identifikoval opakujúce sa obdobia nečinnosti či nesústreďeného postupu okresného súdu, ktoré negatívne vplývali na celkovú dĺžku trvania konania. Nestotožňuje sa s celkovou dĺžkou napadnutého konania, ktoré od podania žaloby do podania ústavnej sťažnosti trvalo vyše 5 rokov, avšak bez meritórneho rozhodnutia vo veci. Konkrétne nedostatky v postupe okresného súdu vzhliada v dĺžke rozhodovania o vykonaní znaleckého dokazovania. Poukazuje na to, že žalovaný podal návrh na vykonanie znaleckého dokazovania 13. februára 2020, avšak súd o ňom rozhodol až 19. januára 2022, teda takmer po dvoch rokoch.

10. Neprimeraný čas rozhodovania sťažovateľ vzhliada aj v prípade rozhodovania o návrhu na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, keď žalovaný podal žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov 11. septembra 2020, pričom o nej bolo rozhodnuté až uznesením z 1. júna 2021.

11. Sťažovateľ tiež poukazuje na to, že znalecký posudok bol predložený súdu až po uplynutí 6 mesiacov od rozhodnutia súdu o ustanovení znalkyne, pričom v tomto zmysle dôvodí, že nie je podstatné prihliadať na dátum predloženia spisu znalkyni (od tohto momentu plynula lehota 60 dní na vyhotovenie znaleckého posudku, pozn.), pretože zodpovednosť za oneskorené predloženie znaleckého posudku nesie súd.

12. Sťažovateľ ďalej uvádza, že z dôvodu dlhú dobu prebiehajúceho súdneho konania musel pristúpiť k podaniu návrhu na vydanie zabezpečovacieho opatrenia. S prihliadnutím na § 344 a § 331 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) poukazuje na to, že úkony spojené s doručovaním mal vykonať odvolací súd, a nie okresný súd.

13. Napokon sťažovateľ poukazuje aj na trojmesačnú nečinnosť súdu pri doručovaní repliky sťažovateľa zo 14. augusta 2023, ktorá bola doručovaná žalovanému až 6. novembra 2023.

14. Sťažovateľ v napadnutom konaní nevzhliada zvláštnu náročnosť, jeho predmet považuje za štandardne sa vyskytujúci v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Pokiaľ ide o správanie účastníkov konania, vyjadruje sa len k vlastnej aktivite a vylučuje svoje pričinenie sa o dĺžku trvania konania. Hoci trikrát požiadal o odročenie pojednávania, na celkovú dĺžku konania mali

len zanedbateľný vplyv. Okresnému súdu tak pripisuje zodpovednosť za celkovú dĺžku trvania konania.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

15. Okresný súd vo svojom vyjadrení z 13. septembra 2024, doručenom ústavnému súdu 17. septembra 2024, opísal priebeh konania z hľadiska jeho chronológie. Ako dôvody predĺženia konania uviedol špecifiká týkajúce sa prerozdelenia spisovej agendy a zvýšeného nápadu vecí zákonnému sudcovi. Poukázal na opakovane doručované žiadosti právneho zástupcu žalovaného o odročenie pojednávania. Uviedol, že všetky doručené žiadosti o odročenie pojednávania mali preukázaný dôvod nutnosti odročenia, preto im súd vyhovel. Napokon poukázal na návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, ktorý súd zamietol a o podanom odvolaní odvolací súd rozhodol tak, že návrh na uznesenie okresného súdu potvrdil.

III.2. Replika sťažovateľa:

16. Sťažovateľ vo svojej replike v celom rozsahu zotrval na podanej ústavnej sťažnosti a zdôraznil, že okresný súd pripisuje dôvody postupu v konaní na ťarchu nevyhnutnosti organizačných zmien, prerozdeľovania spisovej agendy a individuálnym zamestnancom. Poukazujúc na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu, konštatoval, že tieto dôvody nezbavujú súd povinnosti konať bez zbytočných prieťahov. Namieta, že súdom uvedené okolnosti nemôžu ospravedlniť stav, keď súd vydal prvé rozhodnutie po piatich rokoch a piatich mesiacoch. Dôvody, ktoré ovplyvnili dĺžku trvania konania, vidí v opakujúcich sa obdobiach nečinnosti a rovnako aj v nesústredenom postupe okresného súdu.

17. Za neprijateľné považuje konštatovanie okresného súdu, ktorý ako okolnosť ovplyvňujúcu dĺžku trvania konania označuje podanie návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Má za to, že realizácia procesných práv nemôže byť vykladaná na ťarchu účastníkovi konania. Tvrdenie okresného súdu interpretuje ako donútenie súdu vybrať si medzi právom na konanie bez prieťahov a právom na súdnu ochranu, čo je nezlučiteľné so základnými právami sťažovateľa.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

18. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

19. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

20. Podstata námietok sťažovateľa je založená na tvrdení o opakujúcich sa obdobiach nečinnosti okresného súdu a jeho nesústredenom postupe. Okresnému súdu vytýka, že výkonom svojej pôsobnosti neprispel k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa.

21. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 318/2022).

22. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v civilnom spore, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana sporu obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

23. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

24. Predmetom napadnutého konania je spor o zaplatenie z titulu zmluvy o pôžičke uzatvorenej medzi sťažovateľom ako žalobcom a synom nebohého dlžníka ako žalovaným. Obrana žalovaného v konaní spočíva v negovaní uzatvorenia zmluvy o pôžičke otcom. Táto obrana si vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný nebol priamo účastníkom zmluvy, vyžaduje zvýšenú dôkaznú iniciatívu sporových strán. Z uvedeného dôvodu v konaní prebehlo aj znalecké dokazovanie na zistenie pravosti písma. Po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu však ústavný súd konštatuje, že dĺžku trvania konania neovplyvnila skutková náročnosť sporu sama, ale proces realizácie dokazovania. Opomenúc uvedenú výnimočnosť sporu, možno konštatovať, že inak sa predmetné konanie nevyznačuje zvláštnou skutkovou či právnou náročnosťou, resp. takou, ktorá by umožňovala nerozhodnúť vo veci samej v dobe presahujúcej päť rokov.

25. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že na jeho strane neeviduje také konanie, ktoré by bránilo alebo sťažovalo plynulý postup v konaní.

26. Pokiaľ ide o namietaný postup okresného súdu, ústavný súd dospel po oboznámení sa s predloženým súdnym spisom, ako aj s vyjadreniami účastníkov konania k záveru, že okresný súd nezvolil v napadnutom konaní procesný postup smerujúci sústredene k urýchlenému odstráneniu právnej neistoty.

27. Ústavný súd identifikoval prvé obdobie nečinnosti okresného súdu v období trvajúcom od pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 30. januára 2020, až po jeho ďalší úkon smerujúci k posilneniu priebehu konania, a to do vydania uznesenia 19. augusta 2020, ktorým súd uložil povinnosť žalovanému nahradiť trovy znaleckého dokazovania. Ďalšie obdobie nečinnosti súvisí s rozhodovaním o oslobodení od platenia súdnych poplatkov. Okresný súd o návrhu na priznanie oslobodenia rozhodoval od podania návrhu 1. septembra 2020 až do 1. júna 2021. Okresný súd v tejto súvislosti zaslal žalovanému tlačivo na dokladovanie pomerov 11. januára 2021, pričom žalovaný svoje pomery dokladoval 10. februára 2021. Konajúcemu súdu trvalo 4 mesiace, kým si jednoduchým úkonom zabezpečil podklad na svoje rozhodnutie. Uznesenie o priznaní oslobodenia od platenia preddavku na trovy dokazovania bolo vydané 1. júna 2021, teda po desiatich mesiacoch od podania návrhu. Súd následne realizoval úkony smerujúce k zaslaní spisu súdnej znalkyni, aby táto mohla pristúpiť k vyhotoveniu znaleckého posudku, k predloženiu spisu však došlo až 22. marca 2022. Plynulejším postupu v konaní bránila zriedkavá činnosť okresného súdu, ktorý sporové strany vyzýval na polozenie otázok znalcom výzvou zo 6. októbra 2021. Následne uznesením z 19. januára 2022 rozhodol o nariadení znaleckého dokazovania a poveril znalkyňu vyhotovením znaleckého posudku. Znalecký posudok bol súdu predložený 27. júla 2022.

28. Nesústredený postup okresného súdu sa prejavil vo vyhotovení uznesenia z 11. augusta 2022 obsahujúcom chyby vo výroku, v dôsledku čoho musel okresný súd pristúpiť k vydaniu opravného uznesenia. Nesprávnosť pôvodného výroku bola spôsobená chybou v počítaní. Konajúci súd následne zabezpečoval doručovanie podaní sporových strán (vyjadrení k vykonanému znaleckému dokazovaniu). Po odoslaní posledného vyjadrenia pristúpil k nariadeniu pojednávania na 14. marec 2023.

29. Ďalší priebeh napadnutého konania ovplyvnila činnosť žalovaného, resp. jeho právneho zástupcu, ktorí opakovane žiadali o odročenie pojednávania z rôznych dôvodov. Sťažovateľ, ako sám tvrdí, z dôvodu dlhšieho trvania konania a obavy o vymožitelnosť svojej pohľadávky podal 6. júna 2023 návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Súd o tomto návrhu rozhodol uznesením zo 14. júna 2023 tak, že návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia zamietol. O odvolaní proti jeho uzneseniu rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením zo 16. januára 2024 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil. Hoci okresný súd vo svojom vyjadrení konštatoval, že táto okolnosť ovplyvnila dĺžku trvania napadnutého konania, je potrebné ju vnímať neutrálne v tom zmysle, že ju vo všeobecnosti nemožno pričítať na ťarchu ani súdu, ani účastníkom konania. Z hľadiska postupu súdu pri rozhodovaní o podanom návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia v tomto konkrétnom prípade súd postupoval pomalšie pri doručovaní podania žalobcu zo 14. augusta 2023 až 6. novembra 2023.

30. Po rozhodnutí krajského súdu o odvolaní proti uzneseniu o zamietnutí návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia okresný súd nariadil niekoľko pojednávania, ktoré boli na návrh právneho zástupcu žalovaného odročené. Ústavný súd dáva do pozornosti opakujúce sa žiadosti o odročenie pojednávania zo strany žalovaného a jeho právneho zástupcu, o ktorých okresný súd uviedol, že mali preukázaný dôvod. Pozornosti ústavného súdu neuniklo preukazovanie kolízie pojednávania snímku obrazovky zo stránky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky o nariadení pojednávania (č. 1. 365). Tento spôsob preukazovania kolízie pojednávania nemožno považovať za hodnoverný, z dokumentu nie je zrejmé, že práve právny zástupca žalovaného

je právnym zástupcom účastníkov kolidujúceho konania. V tejto súvislosti ústavný súd vyjadruje presvedčenie o nutnosti zvýšenej miery uváženia súdu, inak možno takýto postup súdu identifikovať ako nesústreďený.

31. V ďalšom postupe okresného súdu ústavný súd nevzhladol nečinnosť ani nesústreďený postup. Okresný súd vo veci samej rozhodol rozsudkom vyhláseným na pojednávaní 18. júna 2024. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie obe sporové strany, sťažovateľ proti výroku o trovách konania. Následne zabezpečil písomnú časť konania a uznesením z 3. septembra 2024 rozhodol o podanom návrhu na priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov.

32. Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústreďená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (IV. ÚS 396/04).

33. Ústavný súd k obrane okresného súdu týkajúcej sa vysokého počtu nevybavených vecí a zaťažosti súdneho oddelenia poukazuje na stabilnú judikatúru, podľa ktorej nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu strán v súdnom konaní, a to aj napriek tomu, že nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu (m. m. II. ÚS 264/2013, I. ÚS 20/2021).

34. Pokiaľ ide o nepriaznivú pandemickú situáciu (trvajúcu od marca 2020 do februára 2022, keď došlo k ukončeniu núdzového stavu) a s ňou spojené dôvody na nekonanie pojednávaní, ústavný súd uvádza, že predmetná skutočnosť taktiež prispela k celkovej dĺžke napadnutého konania. Avšak ani epidemiologická situácia nepredstavuje zásadnú prekážku pre fungovanie súdnictva (m. m. III. ÚS 421/2020). Ak boli niektoré z nariadených pojednávaní odročené z dôvodu vydania konkrétneho opatrenia okresného súdu v snahe predísť ochoreniu COVID-19, predmetnú skutočnosť ústavný súd vzal do úvahy pri určení výšky finančného zadost'učinenia, keďže z hľadiska predmetu sporu nešlo o taký typ konania, ktorý mal byť v období pandémie uprednostňovaný.

35. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadost'učinenie

36. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

37. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd zistil porušenie označených práv sťažovateľa postupom okresného súdu v napadnutom konaní, pričom toto nie je dosiaľ právoplatne skončené a okresný súd ešte bude rozhodovať o trovách konania, prípadne po zrušení rozsudku odvolacím súdom a vrátení veci bude ešte nasledovať aj rozhodovanie o merite veci, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

38. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

39. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie 4 000 eur a dôvodí, že dĺžka trvania napadnutého konania porušuje jeho základné ľudské práva. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

40. Ústavný súd pri určení sumy finančného zadosťučinenia vzal do úvahy celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania pred súdom prvej inštancie, ako aj skutočnosť, že dosiaľ nie je konanie právoplatne skončené, zohľadňujúc ďalej charakter, závažnosť a dĺžku prietahov spôsobených súdom, ako aj všetky ďalšie okolnosti daného prípadu. Vzhľadom na to považoval za primerané priznanie finančného zadosťučinenia 2 000 eur (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

41. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 1 285,13 eur (bod 4 výroku nálezu).

42. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti, vyjadrenie sťažovateľa), čo celkovo predstavuje 1 070,94 eur a po zvýšení o 20 % sadzbu dane z pridanej hodnoty, ktorej platiteľom je právny zástupca sťažovateľa, je to 1 285,13 eur (bod 4 výroku nálezu).

43. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. decembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu